

**UCHWAŁA NR LXXVI/474/2024
RADY POWIATU ZGORZELECKIEGO**

z dnia 25 kwietnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy w Powiecie Zgorzeleckim na lata 2024 – 2030.

Na podstawie art. 6 ust 1 i 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424) w zw. z art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107)

**Rada Powiatu Zgorzeleckiego
uchwała, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy w Powiecie Zgorzeleckim na lata 2024 – 2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwałę powierza się do wykonania Zarządowi Powiatu Zgorzeleckiego.

§ 3. Traci moc uchwała nr XXX/193/2020 Rady Powiatu Zgorzeleckiego z dnia 29 grudnia 2020r. w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie powiatu zgorzeleckiego na lata 2021 – 2027”.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Powiatu
Zgorzeleckiego

Małgorzata Sokółowska

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

W POWIECIE ZGORZELECKIM

NA LATA 2024 – 2030

WSTĘP

Przemoc domowa jest zjawiskiem społecznym, które niszczy człowieka, wpływa destrukcyjnie nie tylko na osobę doznającą przemocy, ale na całą jego rodzinę. Stosowanie przemocy wobec człowieka ma negatywne konsekwencje dla zdrowia fizycznego, rozwoju umysłowego, stanu psychicznego oraz umiejętności współżycia z innymi ludźmi. Większość sytuacji przemocowych nie wychodzi na światło dzienne i nie jest nigdzie zgłaszanych. Doświadczają jej nie tylko kobiety, ale także dzieci, osoby starsze, niepełnosprawne, a czasem także mężczyźni. Przemoc w rodzinie jest obecna we wszystkich społecznościach, bez względu na stopień ich rozwoju gospodarczego czy kulturalnego. Jest to problem, który dotyczyć może ludzi bez względu na ich wiek, status społeczny i materialny, poziom wykształcenia, wykonywany zawód.

Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość i system wartości człowieka. Dbanie o odpowiednie relacje rodzinne, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa jest także zadaniem państwa. Niezbędne jest zatem objęcie pomocą i wsparciem osób doznających przemocy, a także podjęcie działań wobec sprawców, aby przemoc nie powtarzała się. Przemoc domowa jest skomplikowanym i wieloaspektowym zjawiskiem, dlatego podejście do tego problemu powinno być kompleksowe, a podejmowane działania powinny mieć charakter systemowy. Działania podejmowane w ramach Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy zmierzać mają do ograniczenia skali zjawiska przemocy domowej oraz jej skutków.

I. PODSTAWA PRAWNA DO UTWORZENIA PROGRAMU.

Dnia 22 czerwca 2023 roku weszły w życie przepisy, wprowadzone ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535). Przepisy te zmieniają terminologię stosowaną w ustawie - pojęcie przemocy w rodzinie zostało zastąpione przemocą domową. Zmiany mają za zadanie ukierunkowanie właściwego spojrzenia na jednostkę doświadczającą przemocy, a nie rodzinę jako taką, w której występuje przemoc. Osobami doświadczającymi przemocy w związkach bliskich, jak i jej sprawcami, są konkretne - indywidualne - osoby, a jej przyczyną nie muszą być dysfunkcje rodziny jako podstawowej komórki społecznej. Zgodnie z wprowadzonymi w życie zmianami, określana dotąd osoba dotknięta przemocą w rodzinie" lub „ofiara przemocy w rodzinie” zmieniona została na „osobę doznającą przemocy domowej”, natomiast w stosunku do „osoby stosującej przemoc w rodzinie” używa się terminu „osoba stosująca przemoc domową”. Tym samym krąg osób, wobec których zastosowanie będą miały obecnie obowiązujące przepisy został rozszerzony między innymi: o byłego małżonka, byłego partnera lub inną osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Nowelizacja rozszerza zakres podmiotowego zastosowania ustaw jak również dotychczasowe formy przemocy domowej. Obok dotychczasowych: fizycznej, psychicznej i seksualnej, wprowadzono dwie kolejne formy, tj. przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc. Regulacja wprowadza dodatkowe formy działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową, przewiduje odebranie broni palnej osobom stosującym przemoc domową, modyfikuje procedury "Niebieskie Karty" oraz pracę zespołów interdyscyplinarnych i dotychczasowych grup roboczych.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 Ustawy z dnia o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424) opracowanie i realizacja Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej należy do zadań własnych powiatu. Nowelizacja ustawy powoduje konieczność zmian w zakresie przyjętych aktów prawa miejscowego, zatem koniecznym jest wprowadzenie niniejszego Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2024 - 2030. Program ten jest w znacznej części kontynuacją działań realizowanych w ramach Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2027. Celem Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2024 - 2030 jest ograniczenie przemocy domowej oraz udzielanie pomocy osobom, które jej doznają. Program jest skierowany przede wszystkim do mieszkańców Powiatu Zgorzeleckiego, a do jego zadań należy przede wszystkim: podejmowanie działań, mających na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej, rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej, zapewnienie im ochrony i pomocy, realizowanie programów korekcyjno - edukacyjnych i psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, a także promowanie prawidłowych i bezpiecznych metod wychowawczych.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.

We współczesnym świecie przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym. Termin przemoc potocznie często zastępowany jest takimi pojęciami jak brutalność, okrucieństwo, przestępczość czy agresja. Stanowi od wielu lat poważny problem społeczny i jedno z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodziny jak i poszczególnych jej członków.

Definicja przemocy.

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania wielu działań przeciwdziałających temu zjawisku. W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424) **przemoc domowa to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające te osoby na:**

niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia

naruszenie ich godności, nietykalności cielesnej lub wolności, w tym seksualnej

szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie lub krzywdę

ograniczenie lub pozbawienie dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej

naruszenie prywatności lub wzbudzenie poczucia zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Źródło: Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Rodzaje przemocy.

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

1. **Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być różne, np. złamania, siniaki, poparzenia itp. Powodowana jest poprzez, np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.

2. **Psychiczną** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, upokarzanie, zawstydzanie).

3. **Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.

4. **Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez osobę stosującą przemoc. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku osoby stosującej przemoc albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.

5. **Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspakajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia. # Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.

6. **Cyberprzemoc** – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Zjawisko elektronicznej agresji może przybierać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila do drugiej osoby, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym #.

Rodzaje przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno. Osoby dotknięte przemocą domową często doświadczają kilku jej form jednocześnie. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz zastosował przemoc domową wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu.

- **Intencjonalność** – ma charakter świadomego i zamierzonego działania.
- **Nierównowaga sił** – przewaga jednej ze stron, np. fizyczna, psychiczna czy ekonomiczna.
- **Naruszanie praw i dóbr osobistych** – osoba stosująca przemoc narusza podstawowe prawa osób doznających przemocy, np. nietykalności cielesnej, godności, szacunku itp.
- **Powodowanie cierpienia i bólu** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody.

Przemoc domowa rzadko jest jednorazowym incydentem. Amerykańska psycholog Leonora E. Walker opisała cykl przemocy przedstawiający 3 fazy zachowań związanych z doświadczaniem przemocy w związku.

1. **Faza narastającego napięcia** – wzrost napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych. Osoba stosująca przemoc staje się poirytowana, zdenerwowana i prowokuje kłótnie, a pozostali członkowie rodziny czują strach i niepewność, przez co dążą do złagodzenia sytuacji.
2. **Faza ostrej przemocy** – wybuch gniewu, upust narastającego napięcia. Osoba stosująca przemoc dopuszcza się czynów, których wcześniej by nie wyrządziła.
3. **Faza miodowego miesiąca** – okres okazywania skruchy przez osobę stosującą przemoc, która przekonuje, że sytuacja już się nigdy nie powtórzy.

Po pewnym czasie napięcie znów zaczyna rosnąć i cykl się powtarza, lecz przemoc jest jeszcze gwałtowniejsza, skraca się faza „miodowego miesiąca”, faza narastającego napięcia i ostrej przemocy

wydłużają się i mają gwałtowniejszy przebieg, a po pewnym czasie faza „miodowego miesiąca” zanika i pozostają tylko 2 fazy.

III. SKALA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH.

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy domowej gromadzonych przez Policję, w 2022 roku ogólna liczba osób doznających przemocy w Polsce kształtowała się na poziomie 71 631, w tym 73% stanowiły kobiety (51 935 osób), 15% – małoletni (10 982 osoby), z kolei 12% – mężczyźni (8 714 osób). W 2022 roku zanotowano 62 244 osoby stosujące przemoc, z czego zdecydowaną większość stanowili mężczyźni, tj. 55 426 osób (89%). W porównaniu do 2021 roku liczba osób doznających przemocy zmniejszyła się o 5,5% (4 130 osób), z kolei liczba osób stosujących przemoc spadła o 4,0% (2 602 osoby).

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia. Przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów. Doświadczenie przemocy domowej niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno

w okresie dorastania, jak i w dorosłym życiu, a dodatkowo zachowania przemocowe mogą zostać dziedziczone, tzn. przeniesione na dzieci osoby krzywdzonej w przyszłości. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal próbuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków (52%) uważa, iż są sytuacje, kiedy dziecko należy ukarać klapssem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie 21%. Z „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie” z 2019 roku wynika fakt, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy domowej. Badanie pokazało, że około 85-90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne. Jednak nadal około 10% dorosłych uznaje zachowania przemocowe za normalne. Ponadto, zdaniem 72% respondentów prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doznające przemocy w rodzinie.

W 2019 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej), przeprowadzone zostało „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Biorący w nim udział specjaliści z zakresu wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy oraz same osoby jej doznające, pozytywnie opowiedziały się za krajowym systemem wsparcia. Szczególną rolę w pracy zespołów interdyscyplinarnych i innych jednostek pełni procedura „Niebieskie Karty”, którą stosuje się w przypadku 90% osób doznających przemocy domowej lub które objęte są pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji.

IV. CHARAKTERYSTYKA POWIATU ZGORZELECKIEGO.

Powiat Zgorzelecki położony jest w zachodniej części Dolnego Śląska, w trójkącie państw: Polski -Czech – Niemiec. Stolicą powiatu jest Zgorzelec. Nysa Łużycka stanowi granicę z powiatem Görlitz.

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejskie: Zawidów, Zgorzelec ;
- gminy miejsko-wiejskie: Bogatynia, Pieńsk, Węgliniec ;
- gminy wiejskie: Sulików, Zgorzelec ;
- miasta: Zawidów, Zgorzelec, Bogatynia, Pieńsk, Węgliniec.

Powiat Zgorzelecki ma 85 898 mieszkańców, z czego 51,6% stanowią kobiety, a 48,4% mężczyźni. W latach 2002-2022 liczba mieszkańców zmalała o 10,5%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,7 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa dolnośląskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Prognozowana liczba mieszkańców Powiatu Zgorzeleckiego w 2050 roku wynosi 65 005, z czego 32 601 to kobiety, a 32 404 mężczyźni.

Mieszkańcy Powiatu Zgorzeleckiego zawarli w 2022 roku 357 małżeństw, co odpowiada 4,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,8 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa dolnośląskiego oraz

znacznie więcej od wartości dla kraju. 30,6% mieszkańców Powiatu Zgorzeleckiego jest stanu wolnego, 49,5% żyje w małżeństwie, 10,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,1% to wdowy/wdowcy.

Powiat Zgorzelecki ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -675. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -7,83 na 1000 mieszkańców Powiatu Zgorzeleckiego. W 2022 roku urodziło się 533 dzieci, w tym 49,3% dziewczynek i 50,7% chłopców.

W 2021 roku 43,6% zgonów w Powiecie Zgorzeleckim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 19,4% zgonów w powiecie zgorzeleckim były nowotwory, a 3,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności Powiatu Zgorzeleckiego przypada 14.01 zgonów.

W 2022 roku zarejestrowano 943 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 1 090 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Powiatu Zgorzeleckiego -147. W tym samym roku 94 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 100 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -6.

60,1% mieszkańców Powiatu Zgorzeleckiego jest w wieku produkcyjnym, 15,7% w wieku przedprodukcyjnym, a 24,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym #.

V. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE POWIATU ZGORZELECKIEGO.

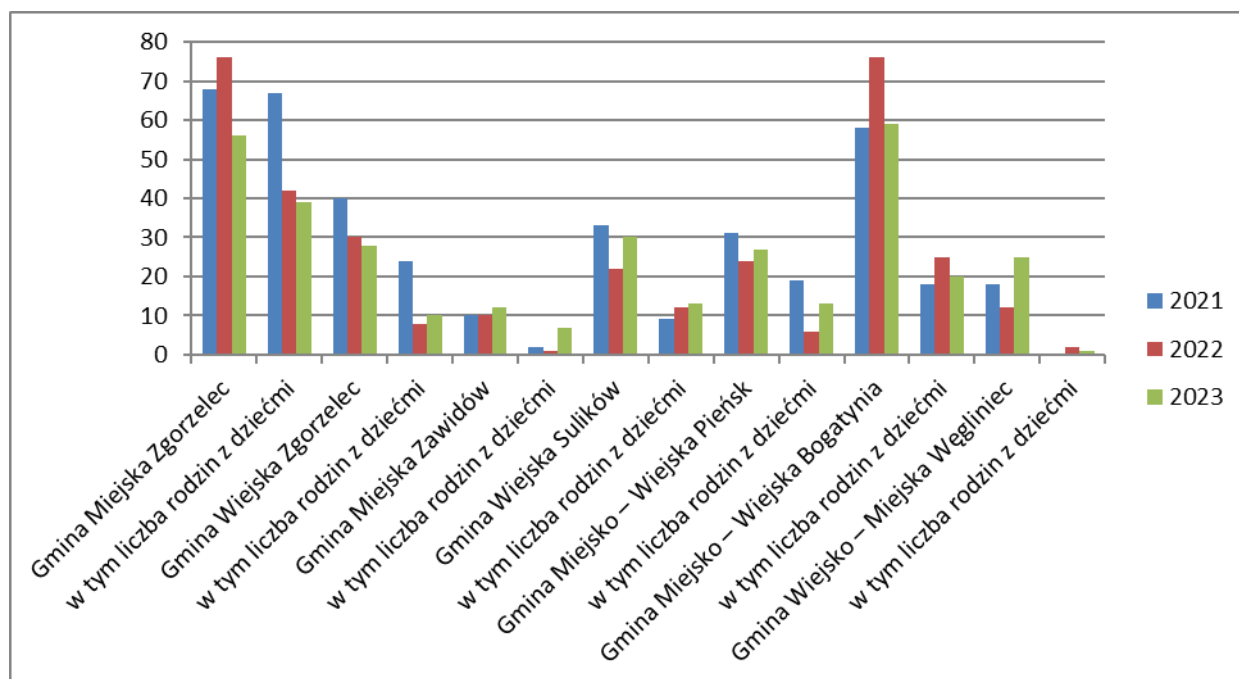
Dane pozyskane zostały z ośrodków pomocy społecznej i PCPR.

Tabela nr 1.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie karty”/w tym liczba rodzin z dziećmi.			
	2021	2022	2023
Gmina Miejska Zgorzelec	68	76	56
w tym liczba rodzin z dziećmi	67	42	39
Gmina Wiejska Zgorzelec	40	30	28
w tym liczba rodzin z dziećmi	24	8	10
Gmina Miejska Zawidów	10	10	12
w tym liczba rodzin z dziećmi	2	1	7
Gmina Wiejska Sulików	33	22	30
w tym liczba rodzin z dziećmi	9	12	13
Gmina Miejsko – Wiejska Pieńsk	31	24	27
w tym liczba rodzin z dziećmi	19	6	13
Gmina Miejsko – Wiejska Bogatynia	58	76	59
w tym liczba rodzin z dziećmi	18	25	20
Gmina Wiejsko – Miejska Węgliniec	18	12	25
w tym liczba rodzin z dziećmi	0	2	1
Łącznie rodziny/rodziny z dziećmi	258/139	250/96	237/103

Jak wynika z powyższej tabeli w 2021 r. w Powiecie Zgorzelecki było 258 rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w tym 139 rodzin z dziećmi. W 2022 widać spadek o 8 rodzin objętych procedurą oraz o 43 rodziny z dziećmi w stosunku do roku poprzedniego. W 2023r. utrzymuje się tendencja spadkowa o 13 rodzin, lecz jednocześnie zwiększa się problem przemocy w rodzinach z dziećmi – o 7, w stosunku do roku poprzedniego.

Wykres nr 1.

Na powyższym wykresie widać, jak kształtuje się obecnie liczba prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty”. Oczywiście nie oddaje to pełnego obrazu problemu jaką jest przemoc w gminach Powiatu Zgorzeleckiego. W społeczeństwie nadal pokutują powtarzane przez dziesięciolecia powiedzenia: „Wolność Tomku w swoim domku”, „Zły to ptak, co własne gniazdo kała” czy „Nie mów nikomu co się dzieje w domu!”.

Ważną kwestią jest więc stworzenie prostego, przejrzystego w stosowaniu programu, który nie obarczy jego realizatorów mnóstwem dokumentacji związanej ze sprawozdawczością czy monitoringiem, ale wszystkie siły, energię i kreatywność pozwoli przeznaczyć na pracę u podstaw – edukowanie społeczeństwa, uwrażliwienie na potrzeby innych i wychowywanie kolejnego pokolenia mądrzej.

Tabela nr 2.

Liczba rodzin z dziećmi korzystających ze wsparcia asystenta rodziny.			
	2021	2022	2023
Gmina Miejska Zgorzelec	115	98	80
Gmina Wiejska Zgorzelec	21	20	17
Gmina Miejska Zawidów	10	11	12
Gmina Wiejska Sulików	1	3	1
Gmina Miejsko – Wiejska Pieńsk	19	21	19
Gmina Miejsko – Wiejska Bogatynia	42	34	35
Gmina Wiejsko – Miejska Węgliniec	9	8	7
Łącznie:	217	195	171

Na przestrzeni trzech ostatnich lat, obserwujemy tendencję spadkową rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny w Powiecie Zgorzelcami. W 2021r. – wsparciem asystentów objętych było 217 rodzin. W 2022r. o 22 mniej w stosunku do roku poprzedniego a 2023r. kolejny spadek o 24 osoby w stosunku do 2022r.

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny to ważny wskaźnik ze względu na realną możliwość skorzystania z tego rodzaju pomocy przez rodziny potrzebujące wsparcia a jednocześnie wgląd osoby z zewnątrz w środowisko domowe. Asystent rodziny bowiem to wsparcie udzielane rodzinie na wniosek. Oczywiście różne instytucje mogą zachęcać do skorzystania z tej możliwości, jednak ostateczna decyzja

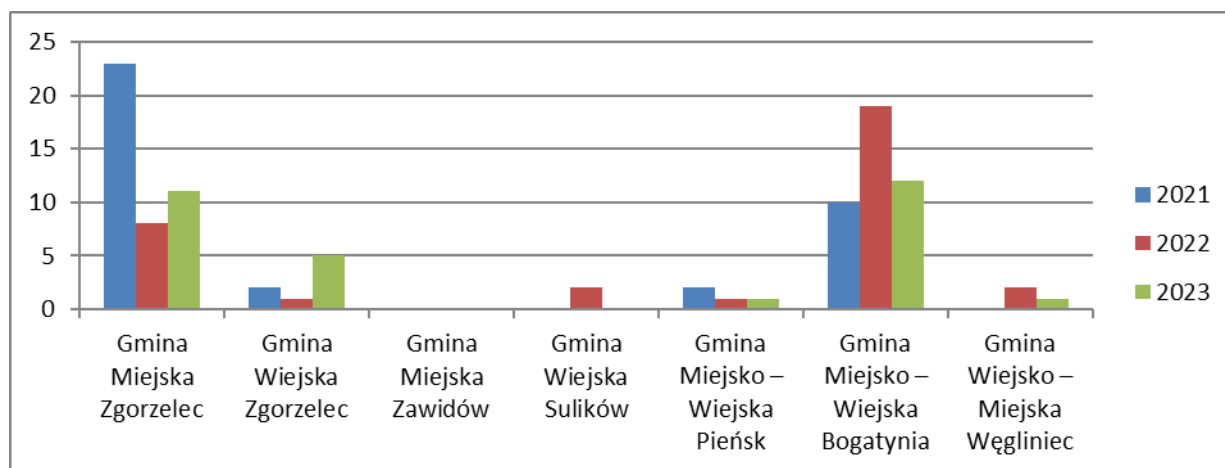
pozostaje w rękach osoby potrzebującej wsparcia. Często jest to pierwszy krok na drodze ku zmianie. Wsparcie asystenta – szczególnie, gdy w rodzinie są dzieci nie wystarczy. W pomoc rodzinie powinny być zaangażowane wszystkie podmioty mogące pomóc – policja (w przypadkach interwencyjnych), PCPR (w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej oraz prowadzenia zajęć korekcyjno – edukacyjnych), placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe (jeśli jakiś członek rodziny do nich należy/uczęszcza). Niezmiernie istotne jest, aby komunikacja pomiędzy podmiotami pomocowymi była sprawna, skuteczna i ukierunkowana na wspólny cel. Odrębne, nie skoordynowane działania mogą przynieść skutek odwrotny od zamierzonego, a nawet zniechęcić rodzinę lub ofiarę przemocy do jakichkolwiek działań – brak jednolitego działania może być odebrany jako brak kompetencji. Dobra skuteczność instytucji oraz organizacji jest więc niezbędnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy – zarówno w zakresie profilaktyki jak i ogółu zadań skierowanych zarówno do ofiar jak i sprawców przemocy.

Tabela nr 3.

Liczba procedur „Niebieskiej Karty”, w których osobą doznającą przemocy jest dziecko (liczba dzieci bezpośrednio doświadczających przemocy).			
	2021	2022	2023
Gmina Miejska Zgorzelec	23	8	11
Gmina Wiejska Zgorzelec	2	1	5
Gmina Miejska Zawidów	0	0	0
Gmina Wiejska Sulików	0	2	0
Gmina Miejsko – Wiejska Pieńsk	2	1	1
Gmina Miejsko – Wiejska Bogatynia	10	19	12
Gmina Wiejsko – Miejska Węgliniec	0	2	1
Powiat Zgorzelecki razem	39	33	30

Powyższa tabela obrazuje problem przemocy domowej, w której osobami doznającymi przemocy są dzieci. W 2021r. w Powiecie Zgorzeleckim 39 dzieci doznawało przemocy domowej. W 2022r. o 6 mniej w stosunku do roku poprzedniego. W 2023r. utrzymuje się niewielka tendencja spadkowa, bo o 3 dzieci w stosunku do 2022r.

Wykres nr 2.

Powyższy wykres w sposób graficzny przedstawia problem zjawiska przemocy domowej uwzględniając procedury „Niebieskich Kart”, w których osobami doznającymi przemoc domową są dzieci.

Tabela nr 4.

Wykaz dzieci z Powiatu Zgorzeleckiego przebywających w 2023r. w pieczy zastępczej z podziałem na Gminy i zestawienie % w stosunku do liczby mieszkańców i dzieci z gmin.

gmina	liczba dzieci umieszczona ogółem*	dzieci w gminie umieszczone w pieczy zastępczej w stosunku do wszystkich dzieci umieszczonych w powiecie (w%)	ilość mieszkańców wg gus- stan na 2022 r.	ilość dzieci umieszczonych przypadających na liczbę mieszkańców w (w %)	ilość dzieci w gminie wg gus- stan na 2022 r.	ilość dzieci umieszczonych z danej gminy w stosunku do ilości dzieci w danej gminie (w%)
Miejska Zgorzelec	106	21,85%	29.313	0,36 %	4.450	2,38%
Wiejska Zgorzelec	63	12,99%	8.799	0,71%	1.803	3,49%
Miejska Zawidów	16	3,30 %	3.807	0,42%	734	2,18 %
Wiejska Sulików	46	9,55%	5.834	0,79%	1.262	3,64 %
Wiejsko – Miejska Węgliniec	54	9,48%	7.877	0,68 %	1.483	3,64 %
Miejsko – Wiejska Pieńsk	41	8,45%	8.711	0,47%	1.738	2,36%
Miejsko – Wiejska Bogatynia	159	32,78 %	21.557	0,74%	4.175	3,80 %
Łącznie	485	100 %	85.898		15.246	

Jak obrazują powyższe dane nasilenie przemocy względem dzieci nie jest odzwierciedleniem ilości rodzin objętych pracą asystentów czy choćby ilością procedur „Niebieskich Kart”. A przecież każde dziecko (poza sierotami zupełnymi), które musi zostać umieszczone w pieczy zastępczej doświadcza przemocy – psychicznej, fizycznej lub zaniedbania, a najczęściej wszystkich jednocześnie.

Zebrane dane w zakresie ilości dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej nie są jednak błędne. Wskazane zostały celowo, aby pokazać jak interdyscyplinarnie należy patrzeć na problem przemocy. Nie tylko przez pryzmat procedury „Niebieskiej Karty” ale również na sprawy prowadzone przez Sąd Rodzinny kończące się orzeczeniem ograniczenia praw rodziców poprzez umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej, a także postępowania prowadzone przez policję i prokuraturę oraz sąd – karny i cywilny.

Tabela nr 5.

Dane policji za 2023 rok, dotyczące całego kraju. (www.statystyka.policja.gov.pl).

liczba wypełnionych formularzy „niebieska karta”

62 170

(w tym 54 029 wszczynających procedurę i 8 141 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)

Ogólna liczba osób doznających przemoc domowej w tym:	77 832
kobiet	51 631
mężczyzn	9 162
małoletnich	17 039
Ogólna liczba osób stosujących przemoc domową w tym:	63 016
kobiet	7 595
mężczyzn	55 25
małoletnich	196
Ogólna liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu w tym:	30 261
kobiet	2 171
mężczyzn	28 079
małoletnich	11
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej	611

Tabela nr 6.

Dane policyjne Powiatu Zgorzeleckiego za 2023r. z zakresu wdrożenia procedury „Niebieskich Kart”	
wdrożenie procedury niebieska karta łącznie w tym:	141
liczba formularzy wszczynających procedurę	128
liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury	13 w tym: - miasto 83 - wieś 58
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą	150 w tym: <u>kobiet - 115</u> - do 65 roku życia - 104 - od 66 roku życia - 11 <u>-mężczyzn - 21</u> - do 65 roku życia - 12 - od 66 roku życia - 7 <u>małoletnich - 16</u> - dziewcząt - 4 - chłopców - 12

Z zebranych danych statystycznych wynika, że to głównie mężczyźni są osobami stosującymi przemoc domową. Dużym czynnikiem wpływającym na wystąpienie przemocy domowej jest alkohol. Z danych statystycznych wiadomo, że niemal połowa osób stosujących przemoc była pod wpływem alkoholu. Natomiast osobami doznającymi przemocy są głównie kobiety i dzieci.

Dane statystyczne w powiecie zgorzeleckim z zakresu pieczy zastępczej w 2023r.

W 2023r. PCPR obejmowało opieką zastępczą ogółem 513 dzieci, które przebywały:

- 50 w Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych (POW) prowadzonych na zlecenie Powiatu Zgorzeleckiego, w tym jeden małoletni obywatel Ukrainy;
- 92 w POW w kraju w ramach zawartych porozumień;
- 306 w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Zgorzeleckiego i zawodowych formach pieczy zastępczej poza powiatem, w ramach zawartych umów z prowadzącymi (w tym 22 z innych powiatów na terenie Powiatu Zgorzeleckiego);
- 75 w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów.

Tabela nr 6.

Dane ilościowe PCPR w zakresie dzieci umieszczonych i które odeszły z pieczy zastępczej w 2023r.				
	W rodzinnych formach pieczy zastępczych powiatowych	W rodzinach zastępczych poza powiatem	W POW naszych	W POW poza powiatem
Stan na 1.01.2023r	236 (w tym 15 spoza powiatu)	60	42	85
Umieszczenia	70	15	8	7
Odejścia	48	15	8	25
Stan na 31.12.2023r.	258 (w tym 19 spoza powiatu)	60	42	67

W 2023r. łącznie 100 dzieci umieszczono w pieczy zastępczej. Z powyższej tabeli wynika, że najczęściej dzieci PCPR umieścił w rodzinnych formach pieczy, bo aż 81 dzieci, w tym 15 poza Powiatem Zgorzeleckim. A jedynie 15 dzieci zostało umieszczonych w POW w tym 8 dzieci w placówkach prowadzonych na zlecenie Powiatu Zgorzeleckiego.

VI. PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ MOŻLIWY ZAKRES ICH DZIAŁAŃ.

Przeciwdziałanie przemocy domowej jest sprawą bardzo interdyscyplinarną i bez szerokiego podejścia niemożliwe jest stworzenie spójnego, działającego systemu.

Nie da się bowiem skutecznie wesprzeć osoby doznającej przemocy, jeśli zaniedba się jakieś aspekty życia:

- zdrowie fizyczne,
- zdrowie psychiczne,
- stan emocjonalny będący sumą przeszłych przeżyć, stanu osoby w chwili przerwania ciszy oraz posiadanych sił na zmianę swojej sytuacji w przyszłości,
- pracę/naukę,
- więzi i wsparcie bliskich osób,
- możliwość samodzielnego mieszkania – bez osoby stosującej przemoc,
- inne – związane z indywidualną sytuacją konkretnej osoby.

Dlatego w realizację programu zaangażowane będą podmioty:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu – jako koordynator,
- policja,
- ośrodki pomocy społecznej,
- sąd rejonowy,

- miejskie i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
  - kuratorzy sądowi,
  - organizacje pozarządowe i inne instytucje mające do czynienia z dziećmi i rodziną, a także pracą z osobami uzależnionymi i stosującymi przemoc domowa,
  - placówki oświatowo – wychowawcze,
  - placówki opieki zdrowotnej,
  - kościół i związki wyznaniowe,
  - zespoły interdyscyplinarne w gminach,
  - PCPR w Lubaniu oraz Starostwo Powiatowe w Lubaniu.
- Zakres i sposób działań poszczególnych podmiotów jest opisane w przepisach szczególnych dotyczących tych jednostek. Największą jednak rolę w funkcjonowaniu programu będą miały zasady, które nie są sformalizowane:
- szybka ścieżka działania,
  - sprawna wzajemna komunikacja,
  - wysoki poziom umiejętności pracowników merytorycznych zajmujących się sprawami.

VII. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.

Cele programu:

1. Zmniejszenie skali problemu jakim jest przemoc domowa.
2. Zwiększenie skuteczności ochrony osób doznających przemocy domowej i zwiększenie dostępności pomocy.
3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc domową.

Kierunki działania dla realizacji w/w celów:

1. Monitorowanie zjawiska przemocy domowej w skali Powiatu Zgorzeleckiego w formie corocznych sprawozdań składanych w Centralnej Aplikacji Statystycznej.
2. Podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy domowej.
3. Podnoszenie kompetencji podmiotów zajmujących się problematyką przemocy domowej.
4. Udzielanie profesjonalnej pomocy i wielokierunkowego wsparcia osobom doznającym przemocy domowej.
5. Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową.
6. Zapewnienie miejsc osobom doznającym przemocy w Ośrodkach Wsparcia oraz Ośrodkach Interwencji Kryzysowej.
7. Zintegrowane działania wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację programu.

Przemoc domowa jest tematem niezwykle szerokim. Dzieje się tak między innymi z powodu wielości rodzajów przemocy oraz faktu, że najczęściej dzieje się w tzw. czterech ścianach. Wobec każdego z nich potrzebne są inne narzędzia oddziaływań. Niezmienny natomiast pozostaje krąg odbiorców, do których kierowany jest program przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. Osoby doznające przemocy.
2. Osoby stosujące przemoc.
3. Świadkowie przemocy.

Z danych przedstawionych w diagnozie wynika m.in., że osobami najczęściej doznającymi przemocy domowej są kobiety i dzieci. Osoby stosujące przemoc natomiast to w przeważającej części mężczyźni. Większość osób stosujących przemoc domową działa pod wpływem alkoholu. Uzależnienie powoduje zmiany

w obrębie zachowań społecznych człowieka. Sam udział w programie korekcyjno – edukacyjnym nie wystarczy. Potrzebna jest specjalistyczna terapia uzależnienia, systematyczna praca socjalna z uzależnionym oraz wgląd w jego aktualną sytuację bytową, rodzinną i społeczną.

Zagrożenia w osiągnięciu celów programu:

Głównym zagrożeniem realizacji jest brak pieniędzy budżetowych i możliwości pozyskania ich z innych źródeł. To przede wszystkim pieniądze będą decydowały o możliwości realizacji poszczególnych punktów omawianego programu.

Pozostałe zagrożenia to m.in.:

- Mała świadomość społeczna na temat przemocy.
- Panujące stereotypy.
- Uzależnienia od alkoholu i narkotyków.
- Zbyt mała infrastruktura socjalna w powiecie oraz zbyt niski poziom wynagrodzeń.
- Wypalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej.
- Zbyt niski poziom współpracy podmiotów które powinny wykonywać komplementarne działania.
- Ubóstwo i bezrobocie.

Kierunki:

Kierunek 1 – Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie w skali powiatu.

Zjawisko przemocy zmienia się i ewaluje. Konieczne jest więc systematyczne badanie jego zmian. W tym celu skala zjawiska będzie corocznie monitorowana na podstawie danych pozyskiwanych od ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Zgorzeleckiego.

W ślad za pojawiającymi się problemami, powołany w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie zespół ds. przeciwdziałania przemocy domowej oraz interwencji kryzysowej, będzie adekwatnie do potrzeb ustalał możliwości wsparcia i usprawnień procedur pomocowych osobom znajdującym się w kryzysie.

Praca zespołu polega na szczegółowej i szybkiej wymianie informacji w temacie przemocy w rodzinie, przekazywania informacji w sytuacjach interwencyjnych a także gromadzenie danych umożliwiających ewaluację i monitoring programu.

Kierunek 2 – Podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.

Przemoc domowa najczęściej dotyczy zdarzeń mających miejsce w miejscu zamieszkania. Cztery ściany nie są jednak murem odgradzającym rodzinę od reszty świata. Zawsze istnieje jakieś środowisko społeczne otaczające rodzinę, w której występuje problem. Sytuacją wzorcową byłoby osiągnięcie stanu, w którym każdemu zauważonemu aktowi przemocy, nieważne jakiego rodzaju, towarzyszyłaby interakcja w postaci odpowiedzi środowiska – świadków takiego zajścia. Oddziaływanie takie miałyby dwa walory: szybszą pomoc doznającemu przemocy oraz przekonanie osoby ją stosującej, że nie jest bezkarna, a jej czyny nie są niezauważane.

Najbardziej efektywnym sposobem oddziaływania na społeczeństwo jest zintensyfikowana kampania społeczna oddziałująca w wielu miejscach aktywności ludzkiej. Przełamanie tematu tabu wpajanego przez wiele pokoleń nie jest sprawą łatwą, lecz ze wszech miar pożądaną.

Wrażliwość społeczna dotyczy różnych grup ludzkich i tak powinna być budowana. Dokładne wskazanie działań tego kierunku ujęte jest w powiatowym programie profilaktycznym zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową na terenie Powiatu Zgorzeleckiego.

Kierunek 3 – Podnoszenie kompetencji podmiotów zajmujących się problematyką przemocy domowej.

Wszyscy pracownicy, którzy mają do czynienia z przemocą domową zdają sobie sprawę z rozległości wiedzy i umiejętności, które muszą posiadać. Każda bowiem sytuacja jest inna, podopieczni mają bardzo różne problemy i aby skutecznie świadczyć pomoc konieczne jest obeznanie z wieloma procedurami oraz gałęziami wiedzy.

Podnoszenie kompetencji realizowane będzie w szczególności poprzez:

- organizowanie szkoleń,
- udział w konferencjach, warsztatach oraz innych formach podnoszących umiejętności,
- wzajemną samopomoc szkoleniową organizacji zaangażowanych w realizację programu z zakresu posiadanych przez siebie zasobów,
- przygotowywanie, wydawnictwo oraz kolportaż materiałów edukacyjno – informacyjnych,
- bieżące tworzenie oraz korzystanie z Banku Dobrych Praktyk.

Kierunek 4 – udzielanie profesjonalnej pomocy i wielokierunkowego wsparcia osobom doznającym przemocy domowej.

Działania pomocowe dla ofiar przemocy domowej powinny być podejmowane wielokierunkowo oraz w miarę możliwości niezwłocznie po zaistnieniu aktu przemocy.

W grę wchodzi tutaj wiele różnych sposobów oddziaływań:

- psychologiczne,
- terapeutyczne,
- prawne,
- materialno – bytowe,
- usamodzielniające.

Doznający przemocy w wielu przypadkach staje się osobą bezradną wobec przeciwności, którym musi sprostać. Do zadań wszystkich zaangażowanych podmiotów należy wskazanie różnych możliwości i miejsc, w których można uzyskać pomoc, wraz ze wskazaniem zakresu tejże pomocy. Niedopuszczalna jest sytuacja, w której osoba doznająca przemocy jest odsyłana z urzędu do urzędu, ponieważ nikt nie poczuwa się do odpowiedzialności za zainteresowanie się sprawą. W takim przypadku bardzo prawdopodobnym jest wyrobienie w doznającym przemocy przeświadczenia, że nikogo jego problem nie obchodzi, co często próbują wmówić swoim ofiarom osoby stosujące przemoc.

Dla zintegrowania działania wszystkich służb, urzędów i instytucji należy na bieżąco poprawiać istniejące procedury i dogrywać ustalone „ścieżki działań”, w których należy wzajemnie się wspierać. Do koordynatora programu należy pozyskiwanie informacji i dalsze informowanie partnerów programu o różnych możliwościach wspierania ofiar przemocy. Mapa obszarów pomocy obejmować musi oprócz służb interwencyjnych także organizacje pozarządowe, świetlice oraz inne podmioty, które zajmują się wychowywaniem dzieci i młodzieży, organizacją czasu wolnego bądź rozwijaniem zdolności i zainteresowań.

Tego typu działania instytucji i służb mogą zapobiegać wykluczeniu społecznemu osób doznających przemocy oraz wyposażać je w pakiet umiejętności interpersonalnych zaburzonych działaniem sprawcy.

Konieczne jest także wsparcie psychologiczne osób doznających przemocy – od momentu zaistnienia bądź ujawnienia kryzysu do jego zażegnania i uporania się ze skutkami. W Powiecie Zgorzeleckim istnieje możliwość bezpłatnego korzystania z pomocy psychologicznej a także prawnej. Niezmiernie ważna jest terapia psychologiczna dzieci, które muszą uporać się z przeżytą traumą, aby bez obciążeń wejść w dorosłe życie. Pozostawienie problemu może niestety doprowadzić do wzrostu kolejnego pokolenia obciążonego wypaczeniem wyniesionym z domu rodzinnego, a w rezultacie następną falę przemocy.

Jednocześnie ze wsparciem psychologicznym osobę doznającą przemocy należy wyposażać w wiedzę jak może się bronić przed sprawcą przemocy. I tu w grę wchodzi pomoc prawna – dostępna bezpłatnie. Ważne jest informowanie przez służby o dyżurach pomocy prawnej – wskazujące doznającemu przemocy jakie kroki prawne może przedsięwziąć celem poprawienia swojej sytuacji.

W większości przypadków przemocy domowej pomimo objęcia procedurą Niebieskiej Karty, osoba stosująca przemoc nadal mieszka razem z osobą doznającą przemocy. W miarę posiadanych możliwości powinno dążyć się do jak najszybszego oddzielenia osoby stosującej przemoc od ofiary.

Końcowym etapem objęcia pomocą osobę doznającą przemocy jest jej usamodzielnienie. Następuje ono przez systematyczną pracę socjalną. Osoba doznająca przemocy często popada w wycofanie, bierność i apatię. Wydaje się nawet, że traci umiejętności interpersonalne nabyte we wcześniejszych okresach życia. Praca socjalna jest niezwykle istotna jako uzupełnienie terapii psychologicznej. Wyjście z trudnej sytuacji życiowej,

z jego perspektywy bywa zadaniem ponad siły. Pracownicy pomocy społecznej wskazując metody działania i motywując do zaangażowania się we własne sprawy pobudza aktywność osoby objętej wsparciem i niejako „zmusza” do powrotu do życia społecznego. Budzi również na powrót zaufanie do innych a także do własnej samodzielności i zaradności.

Kierunek 5 – oddziaływania korekcyjno - edukacyjne na osoby stosujące przemoc w rodzinie.

1. Merytoryczna treść programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową powinna skupiać się na następujących elementach:

·Edukacja – program ma dostarczać informacji, które pozwolą uczestnikom zrozumieć pojęcie przemocy w rodzinie. Edukowanie powinno również powodować konfrontację przekonań i postaw, za pomocą których sprawcy usprawiedliwiają stosowanie przemocy. Celem jest nauczenie uczestników w jaki sposób ich zachowanie krzywdząco wpływa na członków rodziny i na ich wzajemne relacje. Przygotowanie do wzięcia odpowiedzialności etycznej oraz psychologicznej za własne czyny, oraz do zainicjowania zmian w ich relacjach prywatnych i rodzinnych.

·Nauka rozpoznawania swoich emocji oraz zmiana nastawienia. Program powinien być tak skonstruowany, by uczestnik po jego ukończeniu potrafił znaleźć konstruktywną alternatywę dla działań przemocowych.

·Promocja – cel, sposób przeprowadzenia, adresaci oraz terminy powinny być nagłośnione w lokalnym środowisku.

2. Nabór i selekcja uczestników:

·Uczestnicy takich form oddziaływań bardzo rzadko zgłaszają się na nie samodzielnie. W przeważającej części potrzebne jest współdziałanie wszystkich instytucji w celu wywarcia nacisku sądowo – administracyjnego. Nabór uczestników następować powinien także w wyniku systematycznej pracy socjalnej pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej, kuratorów sądowych, pracowników organizacji pozarządowych oraz orzeczeń sądu nakazujących udział w tego typu zajęciach.

·Osoby biorące udział w programie powinny uznawać fakt, że stosują przemoc. Ci uczestnicy, którzy są uzależnieni przede wszystkim powinni poddać się terapii uzależnienia, a jako program wspierający traktować niniejsze działania. Pierwszy etap programu to zebranie danych o każdym uczestniku dotyczących jego sytuacji życiowej oraz o specyfice przemocy, którą stosował.

Podstawową formą pracy w ramach programu korekcyjno – edukacyjnego są spotkania grupowe prowadzone przez edukatorów posiadających uprawnienia w tym zakresie, a także spotkania indywidualne w zależności od potrzeb uczestnika. Dodatkowo każdy uczestnik zajęć grupowych może uzyskać wsparcie specjalistyczne m.in. psychologiczne.

Obowiązkowe elementy reguł uczestnictwa w zajęciach to:

1. Systematyczność uczestnictwa w zajęciach.
2. Zobowiązanie się uczestnika do zaniechania postaw przemocowych i nasyconych agresją.
3. Zobowiązanie się uczestnika do zachowania się na zajęciach zgodnego z zasadami współżycia społecznego oraz kontraktem wypracowanym przez grupę.
4. Uznanie przez uczestnika własnej odpowiedzialności za stosowanie przemocy.

Osoby uzależnione biorą udział w programie po zakończeniu terapii uzależnienia bądź uzyskaniu rekomendacji osoby prowadzącej terapię. Zobowiązują się także do powstrzymywania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych.

W trakcie trwania programu monitorowane jest stosowanie przemocy i dokonywana jest weryfikacja zmiany postaw uczestnika w stosunku do rodziny.

Merytoryczna część programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową poza treściami edukacyjnymi obejmuje praktyczne ćwiczenia dostarczające doświadczeń osobistych, które wpłyną na zmianę zachowań i postaw związanych z przemocą. Formy warsztatowe nakierowane są na kształcenie pozytywnych wzorców, alternatywne rozładowywanie napięć, głębsze poznanie samego siebie a co za tym idzie własnych reakcji i ograniczeń. Zajęcia wchodzące w skład programu powinny być prowadzone systemem małych grup.

Oprócz programu korekcyjno – edukacyjnego osoby stosujące przemoc domową w zależności od indywidualnych potrzeb powinny być objęte pracą socjalną jak również terapią psychologiczną.

Kierunek 6 – zapewnienie miejsc osobom doznającym przemocy w Ośrodkach Wsparcia oraz Ośrodkach Interwencji Kryzysowej.

Osoby w kryzysie wymagają kompleksowego wsparcia. W wielu sytuacjach dochodzi do konieczności odseparowania osoby doznającej przemocy od sprawcy i zabrania z jej obecnego środowiska.

Wychodząc naprzeciw potrzebom i w celu zapewnienia całościowej pomocy osobom znajdującym się w kryzysie Powiat Zgorzelecki zapewnia miejsca w Ośrodku Wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w Pobiednej. Jest to ośrodek funkcjonujący na terenie sąsiedniego powiatu. W tym celu Powiat Zgorzelecki podpisał porozumienie z Powiatem Lubańskim w zakresie zapewnienia mieszkańcom Powiatu Zgorzeleckiego całodobowego, okresowego pobytu w w/w Ośrodku Wsparcia. Do ośrodka kierowane są matki z dziećmi i inne osoby sprawujące opiekę nad dziećmi. W ośrodku świadczona jest specjalistyczna pomoc m.in. psychologiczno – terapeutycznego oraz w zależności od potrzeb – poradnictwo prawne i socjalne.

Zasady kierowania osób potrzebujących z Powiatu Zgorzeleckiego do Ośrodka Wsparcia w Pobiednej zostały szczegółowo omówione z przedstawicielami wszystkich gmin Powiatu Zgorzeleckiego. Zgodnie z porozumieniem pomiędzy powiatami organem kierującym do Ośrodka Wsparcia w Pobiednej jest PCPR w Lubaniu.

Powiat Zgorzelecki również podpisał porozumienie z Powiatem Lubańskim w zakresie zabezpieczenia miejsc w Ośrodku Interwencji Kryzysowej funkcjonującym w Smolniku. Porozumienie obejmuje usługi w zakresie interwencji kryzysowej. Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań, których celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Organem kierującym do Ośrodka Interwencji Kryzysowej jest PCPR w Zgorzelcu.

Kierunek 7 – zintegrowane działania wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację programu.

Żadnego z celów niniejszego programu nie uda się osiągnąć w zadowalającym stopniu bez współdziałania podmiotów realizujących działania. Ciągły kontakt usprawni i podniesie efektywność świadczonego wsparcia.

Zakres współpracy obejmować będzie:

- wymianę informacji dotyczących konkretnych przypadków,
- opracowywanie planów wsparcia indywidualnego,
- wspólne działania profilaktyczne i promocyjne,
- prowadzenie kampanii społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, działania interwencyjne,
- spotkania robocze usprawniające działania, monitoring i ewaluację programu.

VII. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ.

Monitoring programu będzie prowadzony na bieżąco. Przeciwdziałanie przemocy bowiem jest sprawą interdyscyplinarną i tylko bieżące monitorowanie zmieniających się potrzeb i przepisów zapewni prawidłową realizację celów i zadań.

W chwili stwierdzenia konieczności zmian zostaną one zainicjowane przez koordynatora programu – PCPR w Zgorzelcu.

Monitoring w sposób sformalizowany będzie przeprowadzany raz w roku w formie sprawozdawczości przekazywanej w Centralnej Aplikacji Statystycznej a działania PCPR w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w rodzinie będą zamieszczane w rocznym sprawozdaniu z działalności PCPR.

Ewaluacja programu odbędzie się w ostatnim roku obowiązywania programu i będzie wchodziła w skład dokumentacji tworzącej nowy program. Głównym zadaniem ewaluacji jest określenie czy i w jakim stopniu program i jego poszczególne elementy doprowadziły do osiągnięcia założonych celów. Takie ujęcie spowoduje ciągłość działań w kolejnym okresie programowania, zapobiegnie powielaniu zadań uznanych za zbędne oraz pozwoli wprowadzić nowe, niezbędne zadania w odniesieniu do bieżącej sytuacji w powiecie.

UZASADNIENIE

Nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, wprowadziła wiele znaczących zmian dla jednostek pomocy społecznej, w tym:

- zastąpiono pojęcie „przemoc w rodzinie” na „przemoc domowa,”
- rozszerzono definicję przemocy, dodając przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc,
- wprowadzono zmiany dotyczące kierowania osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych,
- dookreślono cel realizacji ww. programów oraz wprowadzono nowe obowiązki dla osób kierowanych do uczestnictwa w programach.

Mając na względzie powyższe konieczna jest zmiana Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Zgorzeleckim na lata 2021 - 2027 przyjętego uchwałą Nr XXX/193/2020 Rady Powiatu w z Zgorzelcu z dnia 29 grudnia 2020 r. i przyjęcie nowego Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Zgorzelecki na lata 2024 - 2030. Program zakłada podejmowanie działań ukierunkowanych zarówno na ochronę osób doznających przemocy, jak i edukowanie osób stosujących przemoc oraz korygowanie agresywnych postaw i zachowań. Wobec powyższego zasadne jest podjęcie przez Radę Powiatu Zgorzeleckiego niniejszej uchwały.